

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ЯНА ДЛУГОША
В МІСТІ ЧЕНСТОХОВІ (ПОЛЬЩА)**

**ISSN (print) 2617-0833
ISSN (online) 2617-0841**

**Міжнародний науковий журнал
«ОСВІТА І НАУКА»**

**ПРИРОДНИЧІ ТА ТЕХНІЧНІ НАУКИ
ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

Виходить два рази на рік

Випуск 1(30) 2021

МУКАЧЕВО-ЧЕНСТОХОВА

**MUKACHEVOSTATEUNIVERSITY (UKRAINE)
HUMANISTIC-NATURAL SCIENCES UNIVERSITY NAMED AFTER YANA
DLUHOSHA IN CZESTOCHOWA(POLAND)**

**ISSN (print) 2617-0833
ISSN (online) 2617-0841**

**International scientific journal
«EDUCATION AND SCIENCE»**

**NATURAL AND TECHNICAL SCIENCES
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
ECONOMIC SCIENCES**

Published twice a year

Issue 1(30) 2021

MUKACHEVO-CZĘSTOCHOWA

**Міжнародний науковий журнал
«ОСВІТА І НАУКА»**

*Заснований у 2006 році. Виходить двічі на рік.
Співзасновники та видавці журналу*

*Мукачівський державний університет (Україна)
Гуманістично-природничий університет ім. Яна
Длугоша в місті Ченстохові (Польща)*

*У 2018 році перереєстрований, Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №23077-12917ПП*

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою
Мукачівського державного університету (Протокол № 13 від 22.04.2021 р.)*

Головний редактор:

Щербан Тетяна Дмитрівна – доктор психологічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України (Мукачево, Україна)

Заступники головного редактора:

Jerzy Piwowski – Dr. hab., Prof. AJD (Ченстохова, Польща)

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Відповідальний секретар: **Мовчан Катерина Миколаївна** (Мукачево, Україна)

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Розділ "Природничі та технічні науки"

Відповідальний редактор: Козарь Оксана Петрівна – доктор технічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Злотенко Б.М. – д-р т. н., професор (Київ, Україна)

Блецкан Д.І. – д-р фіз.-мат. н., професор (Ужгород, Україна)

Boguslaw Wozniak – Dr. Eng., Prof. (Лодзь, Польща)

Шаблій О. І. – д-р геогр. н., професор (Львів, Україна)

Yuriy Povstenko – Prof. Dr. hab. (Ченстохова, Польща)

Ravolizak – Prof. Ing, PhD (Ружонберог, Словацька Республіка)

Кабацій В.М. – к. фіз.-мат. н., доцент (Мукачево, Україна)

Ігнатишин М.І. – к. т. н., доцент (Мукачево, Україна)

Смочко Н.М. – к. геогр. н., доцент (Мукачево, Україна)

Розділ "Гуманітарні та суспільні науки"

Відповідальний редактор: Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Попович Н.М. – д-р пед. н., професор (Мукачево, Україна)

Шандор Ф.Ф. – д-р філос. н., професор (Ужгород, Україна)

Оросова Рената – д-р філософії (Словацька Республіка)

Саболч Єва – д-р філософії, професор (Угорщина)

Beata Urbanowicz – Prof. hab. Dr., професор (Ченстохова, Польща)
Marzena Bogus – Dr. (Ченстохов, Польща)
Daniela Kukla – Dr., Prof. (Ченстохова, Польща)
Maryla Renat – Dr. (Ченстохова, Польща)
Максименко С.Д. – д-р психол. н, професор (Київ, Україна)
Ямчук Т.Ю. – к. психол. н. (Мукачево, Україна)
Швардак М.В. – к. пед. н., доцент (Мукачево, Україна)
Прокопович Л.С. – к. філол. н., доцент (Мукачево, Україна)
Малець О.О. – д-р і.н., доцент (Мукачево, Україна)
Морська Л.І. – д-р пед. н., професор (Львів, Україна)

Розділ "Економічні науки"

Відповідальний редактор: Реслер Марина Василівна – доктор економічних наук, професор (Мукачево, Україна)

Члени редакційної колегії:

Папп В. В. – д-р екон. н., професор (Мукачево, Україна)
Боднар М.І. – д-р екон. н., професор (Київ, Україна)
Задорожний Зеновій-Михайло В. – д-р екон. н., професор (Тернопіль, Україна)
Куцик П.О. – к. екон. н., професор (Львів, Україна)
Maya Margvelashvili – PhD. prof. (Тбілісі, Грузія)
Peter Šoltés – PhD. doc. Senior research fellow (Братіслава, Словачька Республіка)
Gozora V.A. – PhD. Prof. (Братіслава, Словачька Республіка)
Jan Hron – Prof. Ing, DrSc. dr. h.c. (Прага, Чеська Республіка)
Teresa Martyniuk – PhD. Prof. (Сопот, Польська Республіка)
Robert Magda – PhD. Prof. (Геделле, Угорська Республіка)
Ровт Алекс – к. екон.н. (США)
Пітюлич М.І. – д-р екон. н., професор (Ужгород, Україна)
Дем'ян Я.Ю. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)
Лизанець А.Г. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)
Лінтур І.В. – к. екон. н., доцент (Мукачево, Україна)

М 58

Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА» / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачево-Ченстохова: РВВ МДУ; Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові, 2021. – Вип. 1(30). – 191 с.

УДК 37:001(051)-027.543-028.42"540*6"

Міжнародний науковий журнал "ОСВІТА І НАУКА" зареєстровано та проіндексовано в таких міжнародних наукометричних базах даних: *Index Copernicus (ICV 2019: 69,56)*, *ResearchBib*, *SJIF/Inno-Space (Марокко)*, *CiteFactor*, *Infobase Index (Індія)*, *DRJI (Індія)*, *Turkish Education Index*, *Global Impact Factor*, *Eurasian Scientific Journal Index*, зареєстрований в *Google Scholar*.

©Мукачівський державний університет, 2021
© Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові (Польща), 2021

Пеняк В. С. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА США.....	88
Розман І. І., Яким О.М. РОЛЬ МИСТЕЦТВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ.....	93
Rozman I.I. THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN THE RESEARCH OF UKRAINIAN SCIENTISTS.....	97
Розман І. І. ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ДОСЯГНЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ: ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ.....	100
Telychko Natalia, Orsagosh Lyubov PRIMARY SCHOOL TEACHERS' TRAINING TO INNOVATIONAL FOREIGN LANGUAGES LEARNING TECHNOLOGIES USAGE.....	104
Telychko Natalia FORMATION OF FUTURE PHILOLOGISTS OF ENGLISH LINGUISTIC AND SOCIOCULTURAL COMPETENCE IN READING BY MEANS OF A POETIC WORK.....	106
Товтин Н.І. ФЕНОМЕН СИМВОЛУ В МИСТЕЦТВІ.....	109
Черепаня Н.І. ЕТНОЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ДОШКОЛЬНИКА І РОЗВИВАЮЧЕ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	114
Черепаня М. Т., Бурденюк Я.І. ДЕІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ - КРОК ДО СКОРОЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СИРІТСТВА.....	118
Яким О. М., Малеш М. Ю. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАТИКИ.....	121
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	
Братюк В. П., Мигович В. ЗАГАЛЬНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ.....	125
Гоблик В. В., Ліба Н. С. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	130
Гоблик В.В., Шандор Ф.Ф., Щербан Т.Д. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	133
Гоблик В.В. ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ НА ЕКОНОМІКУ.....	140
Gozora Vladimír, Resler Marina ENVIRONMENTAL ASPECTS OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS.....	143
Максименко Д. В., Кручак Л. В. ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ ТОВАРНОГО РИНКУ.....	151

4. Покатилова Е. А. Культурологический подход в системе литературного образования школьников [Электронный ресурс] / Е. А. Покатилова. – Режим доступа: <https://www.kulturologicheskiy-podhod-v-sisteme-literaturnogo-obrazovaniya-shkolnik>.
5. Симакова Л. А. Домінантні аспекти культурологічного підходу до вивчення літератури в школі / Л. А. Симакова // Всесвітня література в сучасній школі. – 2012. – № 11–12. – С. 36–38.

References

1. Husakova, O. Ya. 2016. *Motivatsiyi chytats'koyi ta tvorchoyi diyal'nosti [Motivation of reading and creative activity]*. [online] Available at: <https://www.cyberleninka.ru/article/mo>.
2. Leonov, S. A. 1999. *Intehrovanyu urok literatury [Integrated literature lesson]*. Moscow: MPGU.
3. Kankalik, V. A. and Khazan, V. I. 1988. *Psykhologo-pedahohichni osnovy vykladannya literatury v shkoli [Psychological and pedagogical bases of teaching literature at school]*. Moscow: Enlightenment.
4. Pokatylova, E. A. *Kul'turolohycheskyu podkhod v systeme lyteraturnoho obrazovanyya shkol'nykov [Culturological approach in the system of literary education of schoolchildren]*. [online] Available at: <https://www.kulturologicheskiy-podhod-v-sisteme-literaturnogo-obrazovaniya-shkolnik>.
5. Symakova, L. A., 2012. Dominantni aspekty kul'turolohichnoho pidkhodu do vyvchennya literatury v shkoli [Dominant aspects of culturological approach to the study of literature in school]. *World literature in modern school*, 11–12, pp. 36–38.

УДК 37.018:81'243:001.891(477)(045)=111

THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN THE RESEARCH OF UKRAINIAN SCIENTISTS

Rozman Iryna

РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

Розман І.І.

The article examines the research of Ukrainian scientists on the study of foreign language education in foreign countries. Attention is focused on determining the purpose and scientific significance of the topic. The significance of the directions and characteristics of changes in the development of foreign language education abroad is highlighted.

Key words: foreign language education, research, development trends.

У статті розглядаються дослідження українських вчених щодо вивчення іношомовної освіти у зарубіжних країнах. Закцентована увага на визначення мети та наукової значущості теми. Виокремлено значення напрямів та характеристик змін у розвитку іношомовної освіти зарубіжжя. На основі комплексного аналізу загальносвітових та внутрішньо-національних викликів, умов, чинників, характеру інституціоналізації, інших компонентів цього процесу, запропоновано вивчати такі основні тенденції його розвитку: диверсифікація методів, форм, засобів іношомовної освіти; збільшення студентських контингентів у часі та просторі як результат реалізації концепції неперервної освіти; розвиток інтернаціоналізації систем освіти та постійне оновлення її елементів; удосконалення механізмів плати за навчання в університетах. У статті наголошено, що абсолютна більшість праць про іношомовну освіту в зарубіжних країнах стосується її

розвитку на певному рівні освіти, що засвідчує універсальність цього аспекту історіографії досліджуваної проблеми.

Ключові слова: *іношомовна освіта, дослідження, тенденції розвитку.*

Conducting a special holistic study of the achievements of Ukrainian pedagogical science on the problems of developing foreign language education in foreign countries seems innovative, significant for its development and improving the functioning of various links of the national education system and the integration of Ukraine into the European educational space.

Modern Ukrainian scientists actively develop theoretical and methodological problems of the formation of domestic comparative pedagogy (A. Vasilyuk, A. Zabolotnaya, K. Korsak, V. Kravets, N. Lavrichenko, A. Lokshina, Z. Malkova, A. Matvienko, N. Nichkalo, A. Ogienko, L. Pukhovskaya, A. Sbrueva, etc.); subject study of problems concerning the influence of globalization processes on the development of national educational systems and the formation of the world educational space (V. Andrushchenko, G. Butenko, V. Kremen, M. zgurovsky, I. zyazyun and others.).

When synthesizing the analysis of historiographic sources, it is necessary to take into account the purpose and scientific significance of determining the prerequisites, factors, features, criteria on the basis of which the authors determined the directions and characterized changes in the development of foreign language education abroad.

From such positions, we distinguish two main approaches to determining the trends of this process. The first one is fundamental, when their clarification became the main goal of the study, which is often recorded in its name. The second one is more common, when the identified trends reflect changes in certain directions and components of the development of foreign language education.

A number of dissertations serve as illustrative examples that reflect the first approach. In the work of A. Pershukova "Trends in the development of multilingual education of schoolchildren in Western Europe (the second half of the XX – beginning of the XXI century)", their identification and characterization became the core line of research. As a reflection of the "new qualities" of the process indicated in its name, the scientist identified the following trends: diversification – expanding the range of learning languages, sources of educational information, methods and forms of organizing the educational process; economization-the formation of the ability to intercultural dialogue through the study of languages close in origin; Greening – the study of native and less common foreign languages to preserve identity; divergence – the use of various technologies for the formation of multilingualism; individualization – the creation of an individual language repertoire for each student; value dimension – the formation of the ability to interact in a multilingual environment [3, p. 22-23].

And the researcher V. Smelyanskaya in the work "trends in the development of early teaching of foreign languages in primary schools of the USA", in fact, reduced them to typical, defined on the main readings of official regulatory documents, manifestations of this process; standardization; strengthening of communicative orientation; personal orientation, etc. [4]. However, they were inherent in the general educational process, so they do not reflect the specifics of the phenomenon under study.

A typical example of the second approach, according to which the identified trends reflect changes in certain directions and components of the development of foreign language education, is the study of I. Pasyukova on the socio-pedagogical context of training Bachelors of humanities with them in US universities. Based on a comprehensive analysis of global and domestic challenges, conditions, factors, the nature of institutionalization, and other components of this process, the researcher identified the following main trends in its development: diversification of methods, forms, and means of foreign language education; increase of student contingents in time and space as a result of the implementation of the concept of continuing education; development of internationalization of education systems and constant updating of its elements; improvement of

mechanisms of tuition fees in universities. Based on these trends, it is argued that the main social context of training Bachelors of humanities with them is determined by the presence of a multicultural component in society and the introduction of the principles of Democratic diversity and a combination of state, regional, and national interests in educational policy [2].

The analysis allows us to draw an intermediate conclusion, according to which finding out trends in the development of foreign language education abroad has become an important attribute and manifestation of generalization and conceptualization of research results on this problem, which most of their authors resort to. However, their definition should be based not only on theoretical provisions to denote, but above all on the main real qualitative changes in the features. The definition of trends in the development of foreign language education to one degree or another concerned its development at different levels of Education, which allows us to logically proceed to the subject clarification of this component of research by Ukrainian scientists on its development.

The vast majority of works on foreign language education in foreign countries relate to its development at a certain level of Education, which confirms the universality of this aspect of the historiography of the problem under study. In clarifying it, we rely on the international standard classification of Education (ISCED) adopted in November 2011 by UNESCO – a conceptual document defining the methodology for evaluating national education systems in accordance with generally accepted requirements and standards. It defines education as a purposeful organized activity to meet the educational needs of a person; as a process and result of improving a person's abilities and behavior, his individual growth, and achieving social maturity [1, p. 7-9].

According to the ISCED, the main unit of classification is educational programs, which are divided by branches of knowledge, orientation and purpose. Educational levels in the document are interpreted as an ordered set of categories that group educational programs according to the gradation of knowledge, skills and competencies, the formation of which it should provide. On this basis, the following levels of education are determined: 0-lower primary education; 1 - Primary Education; 2 - first stage of Secondary Education; 3 – second stage of Secondary Education; 4 - post-secondary, non-Higher Education; 5th-the first stage of Higher Education (does not provide an opportunity to get a scientific degree); 6th-the second stage of Higher Education (Bachelor's degree); 7th – master's degree; 8th-doctoral studies [1, p. 20-21].

According to the levels from 2nd to 5th and the purpose of educational programs, educational orientations differ. They are expressed in the categories of “general education”, which is mainly carried out on the basis of a school or college and is designed to form and develop general knowledge, skills, competencies; “vocational education” – provides for the acquisition by students of knowledge, skills, competencies to carry out a certain type of professional activity. There are no definitions of “academic” and “professional” education for 6-8 levels of education in ISCED [1, p. 14-15].

It is revealed that when studying the development of foreign language education, in particular at its certain levels, Ukrainian scientists relied on the provisions of various international documents and acts of national legislation of the countries and Ukraine studied. This situation, which is somewhat justified from a scientific point of view, makes it difficult to study and generalize research results.

So, Ukraine purposefully, although with difficulties, implements the State course towards European integration, which, in particular, provides for the modernization of the education system in accordance with international requirements and standards. This process is driven and stimulated by globalization and the intensification of interaction between countries and peoples in today's holistic and open world. Under such conditions, the importance of foreign language competence as a component of the formation of a self-sufficient personality, ready and capable of life and productive cooperation in various multicultural environments increases.

Список використаних джерел

1. Міжнародна стандартна класифікація освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://wiki.donntu.edu.ua/view/Міжнародна_стан..
2. Пасинкова І. Основні тенденції розвитку іншомовної освіти [Електронний ресурс] / І. Пасинкова. – Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/Polikultu...>
3. Першукова О. Тенденції розвитку багатомовної освіти школярів у країнах Західної Європи (друга половина XX – початок XXI ст.) / О. Першукова // Український педагогічний журнал. – Київ, 2016. – № 2.
4. Смелянська В. Тенденції розвитку раннього навчання іноземних мов у початкових школах США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scholar.google.com.ua/citations>

References

1. Mizhnarodna standartna klasyfikatsiya osvity [International Standard Classification of Education]. [online] Available at: https://wiki.donntu.edu.ua/view/Міжнародна_стан..
2. Pasyukova, I. Osnovni tendentsiyi rozvytku inshomovnoyi osvity [The main trends in the development of foreign language education]. [online] Available at: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/Polikultu...>
3. Pershukova, O., 2016. Tendentsiyi rozvytku bahatomovnoyi osvity shkolyariv u krayinakh Zakhidnoyi Yevropy (druha polovyna XX – pochatok XXI st.) [Trends in the development of multilingual education of schoolchildren in Western Europe (second half of the XX - beginning of the XXI century)]. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 2.
4. Smelyans'ka, V. Tendentsiyi rozvytku rann'oho navchannya inozemnykh mov u pochatkovykh shkolakh SShA [Trends in the development of early foreign language learning in US primary schools]. [online] Available at: <http://scholar.google.com.ua/citations>.

УДК 37+929:027.7(477)(045)

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ДОСЯГНЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ: ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ

Розман І. І.

POPULARIZATION OF PEDAGOGICAL BIOGRAPHICAL RESEARCH: THROUGH UKRAINIAN LIBRARIES

Rozman Iryna

У статті виокремлена вагома роль бібліотек щодо реалізації проектів про видатних педагогів України. Розглядається питання про популяризацію досягнень педагогічної біографістики шляхом зростання наукових осередків, студій й науково-педагогічних шкіл в Україні. Зазначено, що розвиток педагогічної бібліографії та біобібліографії в Україні пов'язаний з діяльністю бібліотечних установ.

Ключові слова: біобібліографічний, педагогічна біографістика, науково-інформаційне забезпечення, бібліотека.

The article highlights the great role of libraries in implementing projects about outstanding teachers of Ukraine. The issue of popularization of achievements of pedagogical biography by growth of scientific centers, studies and scientific and pedagogical schools in Ukraine is considered. It is noted that the development of pedagogical bibliography and biobibliography in Ukraine is associated with the activities of library institutions. From 2001 to 2002, the library implemented five biobibliographic projects: "Outstanding Teachers of the World", "Academics of the National

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>